

دیدارەک دگەل هونەرەندێ شیوەکاری عێراقی (فیصل لعیبي)

دیدار: رەنگز

پێشانگەهێن تاییبەت:

فیصل لعیبي:

- ١٩٦٦ پێشانگەها یەكەم (مدريّة إرشاد مصر).
- ١٩٧٢ (النساء والحرب) ژ شیعەرین (أمرء القيس) ل هولا
کۆمەڵا هونەرەندێن عێراقی ل بەغدا.
- پێشانگەها (فتيحي حرامكري) هولا (آلف) میلانو
ئیتالیا.
- (الحب والحره) هولا (ليوناردو دافنشي) روما | - لسا ١٩٤٥ ل باژێری بەسرا - عێراق ژ دایک بویه.
- ١٩٦٧-١٩٦٨ دبلوما رەسمی ل پەیمانگەها هونەرین
جون، بەغدا وەرگرتی یە.
- ١٩٧٠-١٩٧١ دبلوما رەسمی ل ئەکادەمییا هونەرین جوان
بەغدا وەرگرتی یە.
- ١٩٨٠-١٩٨١ دبلوما رەسمی ل خاندنێن بالآ یا هونەرین
جوان ل پاریس وەرگرتی ی. |
|--|---|

– (ئەرابسك) ھولا (فيكا) روما

– (كان يا مكان) ديوان كوفه لندن

– (قيامة آزار) ھولا چوار لندن

– (بدر البدور وقمر الزمان) ھولا ۴۷ لندن

– (ليالي العربية) ھولا ھونەرین جوان (بوتسدام-
ئەلمانیا

– (آه يا بلادي آه يا وادي الرافدين) لندن

– (سەرھاتا ئاشق و خوشتقييان) كوبنھاگن-دانمارك

– ۲۰۰۳ چل سالين رەسمكرنى (أبوظبي)

پېشانگەھيڭ بكمەل:

– (يا عيراق أنت وطني) موزەخانا ھونەرئ روژھەلاتى
نرويچ

– (مقهي بغدادي) بيرەوهرين زاروكينيى لندن

– ۱۹۶۲-۱۹۷۴ بەغدا

– ۱۹۷۲ بروكسل

– ۱۹۷۳ بەغدا

– ۱۹۷۶ بەيروت

– ۱۹۷۷ پاریس

– ۱۹۷۹ كويت

– ۱۹۷۹-۱۹۸۸ روما، فلورەنسا، ميلانو، فرارا، ئىتالىا

– ۱۹۸۷ دمشق سوريا

– ۱۹۸۷-۲۰۰۲ لندن، برمنگھام، كوبنھاگن

– ۱۹۹۹ ديترويت، ميشكان. يەمەريكا، ھلسنكى، فينلاندا،
بەرلين، زانكوييا كرنك، ئاياوا، ئەمەريكا و روما.

ئەندامى:

– سەندىكا روژنامەقانىن عىراقى، بنگەھى ھونەرمنەند و
روژنامەقانىن ديموكراتىخوازىن عىراقى لەدەرڤەي

– ئەندامى كومەلا ھونەرین عىراقى و سەندىكا
ھونەرمنەندىن عىراقى يە

– ۱۹۶۶-۱۹۷۴ د روژناما عىراقى دا كاركرى يە، يەكە ژ
دامەزرىنەرین كوڤارا (ألف باء) و روژناما (راصد)،
يەكە ژ دامەزرىنەرین كوڤارا زارويان (مجلتي) يە،
روژناما (جمهورية)، كوڤارا (نبر)، رەسامى راديو
تيلەفزيونا عىراقى بو، ودلات، كومەلا ھونەرمنەندىن
عىراقى، دەستەيا رىڤەبەر يا روژناما (المجرشة)
للندن، سالا ۱۹۷۱ دگەل ھونەرمنەند(كاظم حيدر،
صلاح جباد، نعمان هادي، وليد شيت)، ئەكادەمى يا
ھونەرین جوان ل بەغدا دامەزراند، پەرتوكەك بناڤى

ههیه، ئەز باوەرم ئەگەر خەمخوڕین قی مەیدانی گرنگی پێ
بدەن، دێ رەنگز بێتە بنگەهەک و پێنگاڤەک ژ بو بەردەوامیا
پێشداچوونا کاروانی شیوەکاری ل قی هەریمی.

رەنگز: د نیفا سەدسالا بیستەندا چەند رێبازین شیوەکاری ل
عێراقی دەرکەتن، چ باندور لەسەر ئەکادەمیین هونەری پێن
عێراقی بگشتی و جیلێ نوو لکوردستانی کریه

فیصل لعیبی: هونەری شیوەکاری عێراقی خودی بنگەهەکی
خوهرستی یه، دیاردا رێبازین شیوەکاری ل عێراقی خودی
سەرپور و سەرکەفتن هونەری بوو، قان هونەرماندان
هەر تەم بێزاف کریه ژ بو پێشدا برنا هونەری شیوەکاری.
میناکێ قی یهکێ ژێ هەبونا ئەکادەمیین هونەری جوان
و پەیمانگەهێن هونەری بونە چافکانی ژ بو پەرودەکرنا
هونەرماندان و شیان بین خودی بەرهمەمین هێژا. هەرودسا
ل گوری وان قوناغین دژوار پێن هونەرماندین عێراقی تیرا
دەرباس بووین، گەلەک ئافراندین هونەری بخوهرمانان
و هونەری شیوەکاری هەردەم بەر ب پێش چوو لژیر باندورا
خاندنگەهو رێبازین لەسەر دەستی کەسێن خودی ئافراندن
هاتینه دامەزراندن.

(الفن في الصحافة العراقية والعربية) نها ژێ ل
لوندون دژیت.

رەنگز: دەرکەفتنا کوڤارەک شیوەکاری بزمانی کوردی
ل دەرگەرا بەهەدیانان بناڤی (رەنگز) هون چاوا دبیین وەکە
شیوەکارەکی ناڤدار ؟

فیصل لعیبی: دەرکەفتنا کوڤارەک تایبەت ب هونەری
شیوەکاری ل باژێری دھوکی، پێنگاڤەک سەرکەفتیه،
بتایبەت ئەگەر کوڤارا «رەنگز» بکاریت گرنگی بەدەتە
هونەری شیوەکاری بگشتی و شیوەکاریا عێراقی و
کوردستانی بتایبەتی، هیڤیدارم کو پێتر گرنگی ب ئالی
ئەکادەمی و زانستی یێ شیوەکاری بێتە دان. ژ بەر کو
پێدڤاتیین مە هەموویان بەدەرکەتنا کوڤارەک شیوەکاری

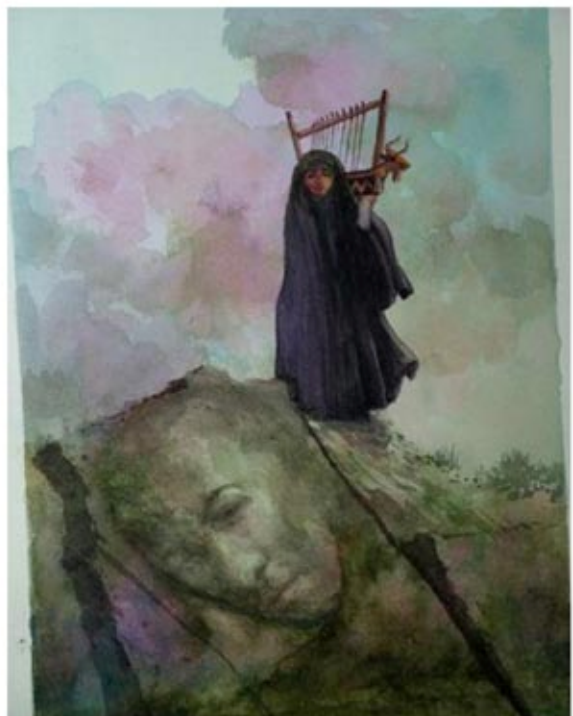
رهنگز: هند گوتارین وه لسهر شیوهکاریا کوردستانا عێراقی
یا نووهم د کوفارا (الثقافة الجديدة) ژماره ۲۰۶ دا هاتینه
بهلافکر، تو چاوا بزافا شیوهکاریا کوردی ئیرو دبینی؟

فیصل لعیبي: براستی ئەف گوتاره كهفن من نفيسايه كو
نيزيكي ۲۲ سالايه، لی نها بزافا شیوهکاریا کوردی گهلهك
پیشدا چوووه هند ژ وان هونهرمه ندین من ببیر ئینان ئیرو
بونه نافین جیهانی و پیشداچوونه، كهسین ودهكه ره مزی
قوده بدین، فواد علی، بالدين ئەحمەد، قه رەنی جمیل،
نازاد، ئسماعیل خەیات و... هند سالا بوری ئەز چوووه
کوردستانی و من سه مینارهك ل ئەكادهمیا هونه رین جوان یا
ههولیرئ پیشکیش کر، من دیت کو به شداربوو نه كا خودرت
ههیه و فیانا دناقههرا خویندکار و هونه رئ شیوهکاری دا
گهلهك ب ئەشقه. ههروهسا په یوه ندین دناقههرا ماموستا و
خویندکاران دا گهلهك باشه، پرسین ژمن هاتین کرن لسهر
ناستهکی ئەكادهمیک بوون ئەفه هه موو نیشانین گرنگی
پێدان و پیشداچوونا هونه رئ شیوهکاری په ل کوردستانی.

رهنگز: وه بهحسێ ئەكادهمیا هونه رین جوان یا ههولیرئ
کر، باشه ل عێراقی هه موویی ئەكادهمیا به غدا، په یمانگه ها

هونه رین جوان یا بیغدا، نهینه وا و سلیمانی هه بوو،
پشتی سه رهلدا نا ۱۹۹۱ ل کوردستانا باشور بته نی ۵ تا کو
۷ په یمانگه هین هونه رین جوان هه نه، ئایا ئەفه نابیه
ئه گه را سستبوونا هونه ری و نه بوونا کادرین هونه ری ل
ئان په یمانگه ها، دیتنن وه ژ بو ئی په کی چنه؟

فیصل لعیبي: براستی سیاسه تا هونه ری ژ ئالی و هه زاره تا
روشنیری و هه زاره تا په روه رده یی و خاندنن بالا، دقیت
پروگرامی بیت و بیرکرنا زانستی ژیرا پیدقیه دا بکارن
ئان سازیان لسهر بنگه هین ئەكادهمی و زانستی ئافا بکه ن،
هه روه سا دقیت شیوه رمه ندین پسپور یین ئی مه دانی هه بن
و پرسا خوه ب كه سین په یوه ندیدار فه بکه ن پاشی بریاران
بدن ژ بو ئافکرنا په یمانگه هو ئەكادهمیان، ژ بهر کو

ئابستراکت و... هتد) و يين عيراقى وهكه (كومه لا به غدادي، كومه لا هونه ري نوده م، ئمپريسيونيزم و ئابستراكت لسه ر دهستي كه سين وهكه فايق حسن، جواد سليم، فيصل لعبيي، راكان دبذوب، ئسماعيل شيوخلي، شاكور حسن السعيد و... هتد نه گهر ئى چى يه ئيرو پهيدا نابن و ناهينه دامه زانندن؟

فيصل لعبيي: كارى گروپان يان بكومه ل پيڊفى ب بيركرنه كا نيزيكى يهك هه يه، و تيگه هشتن دناقهه را واندا هه بيت، ژ بهر كو دامه زانندا گروپهك هونه ري نه دياردا شكلى يه لى پيڊفى ب تژى كرنا هوندري ئى گروپى يه ب روشنبيرييه كا قه كرى و به ره مهن خورت و خالهك بنگه هين ژ بو ئارمانجا گروپى بى دياركرن. نها لجيهانى بگشتى نه

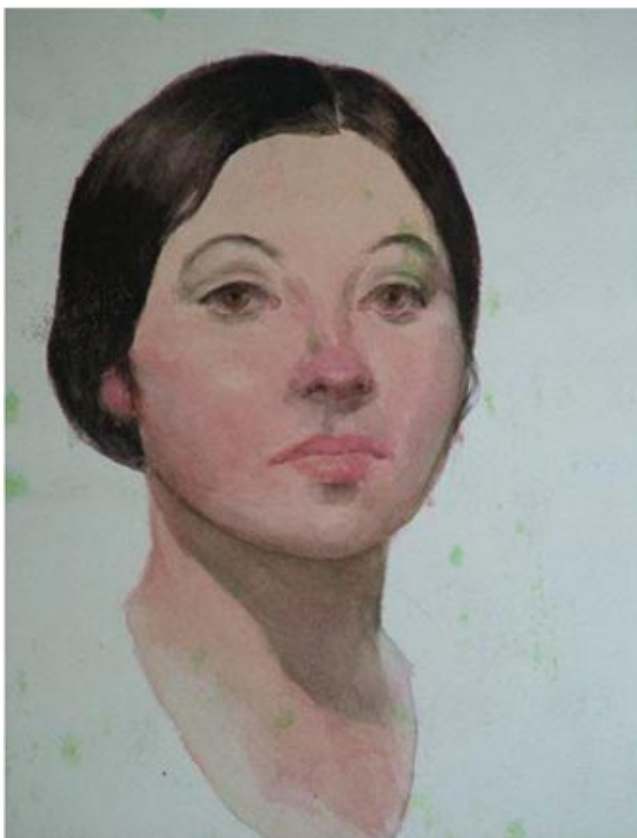
نه ف ديارده ل ئه وروپا ژى هه بوو ژ بو دانانا په يمانگه هه كا هونه ري يان ئه كاده مييه كى گه لهك دان و ستانندن دهاته كرن و په يوه ندى ب كه سين پسيورين ئى مهيدانى دكر و كادره كى هونه ري بى خودى شيان ئاماده دكر ژ بو دانانا پروگرامين هونه ري، نه خشه يى روژانه، شيو وانه گوته و ئاماده كرنا پيڊفياتين هونه ري پاشى بريار دان كا بيته ئافاكرن يان نا. هه لبه ت ژ بو سى چوار باژيران ه تا ٧ په يمانگه هين هونه ري گه لهك و پيڊفى بكادري هونه ري هه يه دا ناقه روكا وان پر بكن.

پهنگز: نه بوونا ريباز و گروپين هونه ري لجيهانى يين وهكه (ئمپروسيونيزم، كوپيزم، سورياليزم،

ل کوردستانی بتهنئ تاکه کەس کار دکەن و گرنگیی ددەنە باوەریا خوێه یا هوندیرین نەک شیوئ گروپان ژ بەر کو، بەرهەمی ئافرانندی ژ کەسان تی نە ژ گروپان. لڤیری نایی وئ واتەیی کو کارئ بگروپ نایی کرن یان نابیت بێتە کرن، تا نھاژی گەلەک کارین گروپی تین ئەنجامدان وەکە قەکرنا پێشانگەهین ب گروپ، یان بیرکرنا چەند کەسان وەک یەک ژ ئالیی فەلسەفی و بیروباوەران دا،

پەنگز: د پێشانگەهین (فیصل لعیبي) دا گەلەک ناف لی هاتینە کرن، وەکە پێشانگەها دوویی یا د سالا ۱۹۷۲ دا ل بەغدا یا کومەلا شیوەکاری عێراقی هاتیە قەکرنا لڤیری نافئ (المرأة والشاعر) ژ شیعرا (أمرأ القیش) و (الحرب والحب، عربسکی، کان یا مکان، بدر البدور وقمر الزمان... ولخ) تو چاوا پەيوەندیا دناقبەرا تابلوی و شیعری دا دبینی وەکە گەلەک شاعرین جیهانی یین وەکە (سیموندس) ئ یونانی دەما دبیزیت: (شاعر تابلویەکی بدەنگە و تابلو شیعردەکا بی دەنگە)؟

فیصل لعیبي: ئەز چ جوداھیا دناقبەرا هونەراندنا نابینم، دق دەمی دا بەحس دەقی قەکری تی کرن تو دشی کارەکی هونەری ل سەر نقتیسهکی یان موزیکەکی، یان لڤین، خەت و رەنگان پیک بینی. ئەف پەيوەندی یە ژ ی دیروکی تی وەکە (شانویا فاگنەر) دبیزنی شانویا گشتی کو د قی شانوی (دا» موزیک، لڤین، پەنگ، شیوەکاری و دان و ستاندین رومانئ و هەموو هونەرین جوان خوێ تیدا دبینن». یان (ئوپیرا فاگنەر) ئەف ئالیە هەموو تیدا بکارهاتینە، ئەقە ژی تێتەکی سروشتی یە هەروەسا (دیموس) ئ فرەنسی دگەل (کلود مونئ) پارچەکا موزیک بنافئ (دەریا) کریە تابلویدەکی جوان ل سەر دەریای و گولین جوان رەسم کریە. گەلەک هونەمەند و شاعران ئەف پەيوەندیە بکارئانیە ژ بەر کو پەيوەندیەک دناقبەرا شاعر و رەسمی دا هەییە هەروەکی هەموو هونەرا ئەف پەيوەندی یە دگەل یەک دوو هەیی.

پەنگز: گەلەک هونەرمەندین ئەوروپی رگەزین روژەهەلاتی د هونەری خودا بکارئانین و هونەرەکی نوێم ژئ ئافرانن. وەکە هنری ماتیس و پیکاسو... هتد فیصل لعیبي ژی

گرنگی دده ته سیبهر و رونا هی و که ساتین (سومهر) و مه زوپوتامیا لسهر بنگه هکی نودم د تابلوین خودا بکار دینیت، هون قی په یوه ندی چاوا دبین؟

فیصل لعیبي: نهغه راستیه که کو مه زوپوتامیا خودی شارسټانیه کا دهوله مهنده، نهز نکارم پشټا خود بدهم قی شارسټانیه تی و بهر ب کولتوره کی دی بچم. لده سټیکی هونه ری عهره بی و روژه لاتی لژی بانورا خاندنگه هو ریبا زین هونه ری یین روژاڅا دروست یو، لی ټافابوونا که ساتیا مروقی د هونه ری دا گه له ک گرنگه هه گهریته که فنه شوپین دیروکا خود ژبه ر کو چ ریبا زین دی مه پشدا نابهن نه گهر ژ کولتور تابهت مفا وهرنگرت بیت، هه روه کی سه ردا نا گه له ک هونه رهنه ندین نه وروپی یین وده که (منری ماتیس) بو مه غری و ولاتین دی یین روژه لاتی، لقی ری نهز د پرسم؛ چما ماتیس ژ فرهنسا بیته روژه لات

و مفا ژ که له پورئ مه ودریگریټ، نه م نه؟ لهوما نهز ژی موتیفان لسهر هه لېژارټنا بنگه هی جوانیا هونه ری و زهوقا خودیا هونه ری هه لېژیرم و هند گوهارټنا تیدا دکهم و بهر هه مکی هونه ری ژئ دثا فرینم. هه ر هونه رهنه نده ک مفا ی ژ دهر دورا خود و که له پورئ هه ریما خود و ریالیه تی تیدا دژیت ودریگریټ، لگوری کارئ هونه ری هند گوهارټنا تیدا دکته و لسهر بنگه هه کی نودم کاره کی نه نجام ددهت.

رهنگز: نه رهنه سکی بوویه هونه رده ک د موزیک دا ژ نه گه را ریتمه کا لیکدای ژ زه خرده فا ئیسلامی و نه خشین روژه لاتی گه له ک هونه رهنه ندین نه وروپی ریبا ز ژئ ټافاکرن، وده که میناک هه کرنا پشټانگه ها هونه ری ئیسلامی ل(میونخ) سالا ۱۹۰۸ پیکاسو و چهند هه فالین خود چوونه قی پشټانگه هی و مفا ژئ ودریگریټ، هون وده که رسامه کی عیراقی و نهال لوندون دژین قی یه کی چاوا دبین؟

فیصل لعیبي: هونەر جیهانه‌کا به‌ر فره‌یه، هه‌موو ژێ مفای ژ یه‌ک دوو دگرن، گه‌له‌ک هونهرمه‌ندن جیهانا عهره‌بی و کوردستانی که‌تنه‌ ژیر باندورا هونهرمه‌ندن ئه‌وروپی یێن نووهم چاوان وان مفا ژ مه‌ وهرگرته‌ ئه‌م ژێ وده‌سا مفای ژ وان وهردگرن، هه‌موو هونهران په‌یوه‌ندی دگهل دک دا هه‌یه، نه‌ تشته‌کی تایبه‌ته‌ و ژ ئالیی نه‌ته‌وه‌کی یان هه‌رمه‌کی قه‌ هاتی دورپێچ کرن. هه‌ر دیارده‌کا جوانکاری ل چ جهی هه‌بیت مافی هونهرمه‌ندی هه‌یه‌ چافکانیی ژێ وهربرگرت، گوهارتنا روشنبیری و هونهری دناقه‌را مروفاندا تشته‌کی خوه‌زایی یه‌ و دقیت هه‌بیت، تشته‌کی سروشتیه‌ پیکاسو یان ماتیس مفای ژ جوگرافیه‌کا دیارکری وهربرگرت هه‌روه‌سا ئه‌م ژێ دکارین ژوان بگرن، هه‌روه‌کی هونهری سینه‌مایی چاوان ژ مسرئ و هندئ تاکو ئیتالیا و ئه‌مه‌ریکا مفا ژ یه‌ک دوو وهرگرته‌ نه‌ بشیوه‌یی کوبی و چافلیکرنی لی ژ به‌شداربوونا ره‌گه‌زین هه‌قه‌ش هونهر پی ئافرانديه‌.

ره‌نگز: نها هونهرمه‌ند ژ سیاسه‌تی دترسن و خوه‌ دور

دکه‌ن، لی د دیروکا هونهری دا گه‌له‌ک هونهرمه‌ندن ناقدارین جیهانی بویه‌ ئه‌ندامین پارتیین سیاسی، وده‌ک (پیکاسو ئه‌ندامی پارتیا کومونیس‌تا فره‌نسی بوو) و (گونتر گراتس) خوه‌دی خه‌لاتی نوبل یا رومانی ئه‌ندامی پارتیا سوسیال دیموکراتا ئه‌لمانی بوو) و گویا ب تابلویی خوه‌یی (گوله‌بارانکرنا شوره‌شگیران) وده‌ک سیاسی تی بنافکرن، دیتنن وه‌ لسه‌ر ئی یه‌کی چ نه‌؟

فیصل لعیبي: تشته‌کی سروشتی یه‌ کو هونهرمه‌ن ئه‌ندامی پارتیه‌کی بیت، ژ به‌ر کو هونهرمه‌ند ئه‌ندامی جفاکی یه‌ و داخبار دبیت ب رودانین سیاسی یێن وی نه‌ته‌وی و وی جفاکا تیدا دژیت، هه‌روه‌کی ئه‌ف یه‌ک د دیروکی دا په‌یدا بووی وده‌ک هونهرمه‌ندی ئیسپانی (گویا) پیکاسو، جورج کوزینا، ئوتو دیکس، چارلی چاپلن، بازولی، یوسف شاهین و محمود مختار لمصرئ، جواد سلیم ل عیراقي و...هند دهما هونهرمه‌ند خوه‌دی دوزه‌کی بیت نابیت دوزا خوه‌ بجی به‌ئیلیت یان پشتا خوه‌ بده‌تی، دقیت ب شیوه‌کی راسته‌قینه‌ ب ری یا هونهری دهربرینی ژێ بکه‌ت و پێشچاف بکه‌ت، نه‌

ب شپو پوسټر و پروپاگنډا، گویا د ۳۰۰۰ یادگارې
دا کاره کی مه زن تافراند د هه مان دهمی دا دگهل گهلی
نیسپانی دژی داگیرکړنا لهشکه ری فرهنسی راووستا
و پیکاسو ژي تابلوی (گورنیکا) دژی نازیه تی
تابلوی ویرانکړنا گونده کی بچوکنیشانی جیهانی
دا، دیقیدا ل مه کسیکو شه سخریوس و... هتد

په ننگز: فیصل لعیبي مفا ژ سهریورا هونه ری نه وروپی
وهرگریه د کوچبه ری دا و دوره ولاتی؟

فیصل لعیبي: به لی من گه له ک گه له ک مفا
ژ هونه ری نه وروپی وهرگریه د کوچبه ری دا و دوره
ولاتی، ژ بهر کو روژانه نه ز تابلویین نورگینال بین
هونه رمنه ندین جیهانی دبینم، پتشانگه هین به رده وام،
موزه خانه بین هونه ری و بهر توکخانین تاییه ت،
هه رده سا مه تریالی نه ز بخوازم لیه رده سستی منه،
نه فه هه موو تشتین پتدقینه ژ بو من. کوچبه ری نالی
باش و خه اب هیه من ۸۰٪ مفا دده ما کوچبه ری دا ژ
سهریورین هونه ری نه وروپی وهرگریه.

په ننگز: گوتنا داوی یا فیصل لعیبي بو کوفارا په ننگز
و خاندنه فانی کوفاری؟

فیصل لعیبي: نه ز هیقیدارم کو خاندنه فانی فی کوفاری
گرنگی بده ته نالی هونه ری ژ بهر کو خاندنه فانی
فی کوفاری تاییه ته ب هونه ری شپوه کاری فه، هیقیا
من ژ کوفاری ژي نه وه کو گرنگی ب نالی مروقاتی
و هونه ری بده ت، داخوازین هونه رمنه ندان بجی
بینیت و ری بده ته ره خنه گران بشپوه کی زانستی و
دیموکراتی شروقتین خوه لسهر به ره مین هونه ری
بکه ن، بنگه هی فیان و براتی پیک بینن. نه ز ب هیقی
مه کو په ننگز دی باندورا خوه لسهر هونه ریمه ندان
که ت و بهر ب پیش جیت. لی نه گهر پیچه وانه ی فی
بیت نه ز نه دگهل وده و هیقیا سه رکه فتنی ژیرا
دخوازم.

فهیسه ل لعیبي و فه هی بالایی